

Kúria ítélete

Az ügy száma: Bhar.III.827/2023/6.

A határozat szintje: harmadfok

A tanács tagjai: Dr. Bartkó Levente, a tanács elnöke
Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró
Molnár Ferencné dr., bíró
Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró
Dr. Varga Eszter, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: nyilvános ülés

Az ülés napja: 2024. március 5.

Az ügy tárgya: hivatali visszaélés büntette és más bűncselekmény

Terhelt(ek): rendőr zászlós I. rendű
rendőr zászlós II. rendű

Első fok: Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa, Kb.I.67/2022/7.,
ítélet, tárgyalás, 2022. szeptember 29.

Másodfok: Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa, 6.Kbf.52/2022/6.,
ítélet, nyilvános ülés, 2023. március 3.

A fellebbezés előterjesztője: a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség

A fellebbezés iránya: a vádlottak terhére

Rendelkező rész

A hivatali visszaélés büntette és más bűncselekmény miatt rendőr zászlós I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban lévő büntetőügyben az ügyészség által bejelentett másodfellebbezést elbírálv a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.52/2022/6. számú ítéletét az alábbiak szerint változtatja meg.

rendőr zászlós I. rendű vádlottat bűnösnek mondja ki hivatali visszaélés büntetében [Btk. 305. § a) pont],

rendőr zászlós II. rendű vádlottat bűnösnek mondja ki kötelességszegés szolgálatban vétségében [Btk. 438. § (1) bekezdés 5. fordulata].

Ezért az I. rendű és a II. rendű vádlottat egyaránt megrovásban részesíti.

Indokolás

I.

[1] A Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa a 2022. szeptember 29. napján meghozott Kb.I.67/2022/7. számú ítéletével rendőr zászlós I. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki hivatali visszaélés büntetében [Btk. 305. § a) pont], rendőr zászlós II. rendű vádlottat kötelességszegés szolgálatban vétségében [Btk. 438. § (1) bekezdés].

[2] Ezért a vádlottakat megrovásban részesítette.

[3] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa a 2023. március 3. napján kihirdetett 6.Kbf.52/2022/6. számú ítéletével a vádlottakat az ellenük társtettesként elkövetett hivatali visszaélés büntette [Btk. 305. § a) pont] miatt emelt vád alól felmentette.

II.

[4] A másodfokú bíróság ítélete ellen a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség jelentett be fellebbezést a vádlottak bűnösségének megállapítása, és velük szemben pénzbüntetés kiszabása érdekében.

[5] Kifejtette, hogy az ítéltábla felmentő rendelkezése büntető anyagi jogszabályt sértő, a másodfokú bíróság által megállapított tényállás részben megalapozatlan. Ez a megalapozatlanság a másodfokú bíróság tényállást érintő mellőző rendelkezéseinek mellőzésével, illetve az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás kiegészítésével a harmadfokú eljárásban orvosolható.

[6] A megbízhatósági vizsgálat provokációnak nem tekinthető, mert az állam jogosult és egyben köteles is annak ellenőrzésére, hogy a rendvédelmi szervek állománya mennyiben alkalmas a feladatainak ellátására. A magyar jogszabályok a megbízhatósági vizsgálat elrendeléséhez nem követelnek meg gyanúokat, mivel a vizsgálat célja az arról való meggyőződés, hogy az érintett személy az előírt kötelezettségeit szabályosan teljesíti-e.

[7] Álláspontja szerint a tárgyaló tiszt kérdései tiltott tárgykörre nem irányultak, nem voltak provokatívak, nem tértek el a végrehajtási tervtől, ekként nyomásgyakorlásra nem voltak alkalmasak. Tevékenysége nem volt tisztességtelen, egyezményt sértő.

[8] A rendelkezésre álló bizonyítékokból egyértelmű következtetés vonható az I. rendű vádlott elkövetéskori tudattartalmára, hiszen a tárgyalótiszttel folytatott beszélgetése során nem elszólásszerűen, véletlenszerűen és nem egy alkalommal, hanem négyszer tett olyan kijelentést, amellyel azt kívánta elérni, hogy a tárgyalótiszt a további ellenőrzések elkerülése érdekében a hatóság által figyelt gépjárművet ne használja tovább. Kijelentéseivel kötelességszegő módon veszélyeztette a rejtett ellenőrzés titkosságához fűződő bünfelderítési és bűnmegelőzési célt, érdeket. Célzatos magatartása a hivatali visszaélés büntettének [Btk. 305. § a) pont] megállapítására alkalmas.

[9] A másodfokú bíróság ítéletében írtakkal szemben kifejtette, hogy a II. rendű vádlott kijelentései a rejtett ellenőrzés céljával szembeni és annak titkosságát sértő közlések voltak, amelyből az elkövetési tudattartalmára és a szándékára nézve okszerű következtetés vonható a harmadfokú eljárásban. Megnyilatkozásai a vezényelt szolgálata alaprendeltetésére nézve a jelentős hátrány veszélyét hordozták magukban. Ekként cselekménye a kötelességszegés szolgálatban büntetnének [Btk. 438. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] megállapítására alkalmas.

[10] A Legfőbb Ügyészség a BF.483/2023/3. számú átiratában a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség fellebbezését fenntartotta.

[11] Indokai szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást megalapozatlansági ok hiányában, ugyanakkor elnagyoltan és nehezen értelmezhető formában változtatta meg. Ennek az lett a következménye, hogy a másodfokú bíróság által helyesbített tényállás vált részben megalapozatlanná. Indítványozta ezért, hogy a Kúria az ítéletnek a másodfokú bíróság eltérő tényállás megállapítását eredményező részét rekessze ki, és az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást tekintse irányadónak. A tényállás Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség által indítványozott további kiegészítését ugyanakkor nem tartotta indokoltnak.

[12] Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára utalással hivatkozott arra, hogy egyezményesértés nyilvánvalóan nem állapítható meg abból az okból, hogy szabályozatlan, ellenőrizetlen hatósági eljárás során került volna sor a megbízhatósági vizsgálatra. Ellenkezőleg, a vizsgálat lefolytatása az irányadó jogszabályi előírások maradéktalan betartásával történt.

[13] Nem állapítható meg a hatóság tagja részéről kifejtett aktív, provokatív, bűncselekmény elkövetésére rábíró magatartás sem. A tárgyalótiszt magatartása ugyanis megmaradt azon keretek között, amelyet hasonló helyzetben egy átlagosnak tekintendő határátlépő személy tanúsít. Tevékenysége a kitűzött konkrét célokkal, illetve általában véve a megbízhatósági vizsgálatok alapvető céljával és rendeltetésével nem volt ellentétes.

[14] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét akként változtassa meg, hogy mondja ki bűnösnek rendőr zászlós I. rendű vádlottat hivatali visszaélés büntetében [Btk. 305. § a) pont], rendőr zászlós II. rendű vádlottat szolgálatban kötelességszegés büntetében [Btk. 438. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont], és ezért ítélje őket pénzbüntetésre.

III.

[15] A Kúria a másodfellebbezéseket a Be. 620. § (1) bekezdés zárófordulata szerint nyilvános ülésen bírálta el.

[16] A nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője az ügyészség fellebbezésében és írásbeli nyilatkozatában írtakkal egyező tartalommal szólalt fel.

[17] A vádlottak védője kifejtette, hogy a másodfokú bíróság ítélete megalapozott, így megváltoztatásának törvényi feltételei nem állnak fenn. Az ítéletábra határozatában írt indokolással egyezően arra hivatkozott, hogy az I. rendű vádlott cselekménye nem volt sem szándékos, sem pedig célzatos. A tárgyalótisztet nem ismerte, így fel sem merül, hogy számára jogtalan előnyt kívánt szerezni, vagy jogtalan hátrányt akart neki okozni. Álláspontja szerint a II. rendű vádlott cselekménye nem tényállásszerű, ugyanis a beléptetéshez szükséges intézkedéseket megtette, a gépkocsit átkutatta, a tisztet kikérdezte, tehát a kötelességét teljesítette. Utalt rá, hogy a tárgyalótiszt viselkedése provokatív volt, olyan helyzetet

teremtett, amelyből a vádlottak nem tudtak jól kijönni, mert az adatok megszerzésére vonatkozó kötelességüknek nem tudtak úgy eleget tenni, hogy közben ne szolgáltatassanak információt a gépkocsira elhelyezett jelzésről.

[18] Mindezek alapján elsődlegesen azt indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét hagyja helyben, másodlagosan pedig azt, hogy a vádlottak bűnösségének kimondása esetén a Kúria részesítse őket megrovásban arra is figyelemmel, hogy sem a terhükre rótt cselekmény előtt, sem pedig azóta nem merült fel arra vonatkozó adat, hogy nem megfelelően látnák el a szolgálatukat.

[19] A vádlottak az utolsó szó jogán tett nyilatkozatukban a védőjük által elmondottakhoz csatlakoztak.

IV.

[20] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség fellebbezése az alábbiak szerint alapos.

[21] A másodfellebbezés alapján harmadfokú eljárásnak van helye. Az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés jogát a Be. 579. § (1) bekezdése általánosságban – a Be. 580. §-ában foglalt szűk körű kivételekkel, további feltétel előírása nélkül – biztosítja. Ezzel szemben a Be. 615. § (1) bekezdése a másodfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés lehetőségét kizárólag a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bírósággal ellentétes döntése esetén biztosítja.

[22] A jogorvoslati, felülbírálati és a döntési jogkör összefügg. A jogorvoslat terjedelmének korlátozottsága kihat a felülbírálat terjedelmére, és maga után vonja a döntési jogkör meghatározottságát. Ugyanakkor a döntési jogkör fogalmilag nem lehetséges felülbírálati jogkör nélkül.

[23] A Be. 615. § (1) és (2) bekezdése – a (2a) bekezdésben írt korlátok között – meghatározza a másodfellebbezés törvényi okát, a (3) bekezdése pedig a másodfellebbezés törvényi jogát.

[24] A Kúria mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a bejelentett fellebbezések alapján helye van-e harmadfokú eljárásnak.

[25] A Be. 615. § (1) bekezdése szerint a másodfokú ítélet ellen (másod)fellebbezésnek van helye, ha a másodfokú bíróság döntése az elsőfokú bírósággal ellentétes.

[26] A Be. 615. § (2) bekezdés b) pont első fordulata értelmében ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság az első fokon elítélt vádlottat felmentette.

[27] Jelen ügyben az elsőfokú bíróság az I. rendű vádlott bűnösségét hivatali visszaélés büntetében [Btk. 305. § a) pont], a II. rendű vádlott bűnösségét kötelességszegés szolgálatban vétségében [Btk. 438. § (1) bekezdés] állapította meg, a másodfokú bíróság azonban a vádlottakat felmentette.

[28] Értelemszerűen a másodfokú bíróság döntése mindkét vádlott vonatkozásában ellentétes az elsőfokú bíróság ítéletével.

[29] Az ellentétes rendelkezés, mint a másodfellebbezés törvényi okának rendeltetése az, hogy lehetőség nyíljon az ellentétet, illetve eltérést eldöntő új eljárási fokra.

[30] Nem önmagában az eltérés, ellentét (objektíve), hanem annak sérelmezése (szubjektíve) adja ki együtt a harmadfokú eljárás megnyitását.

[31] Utóbbiról rendelkezik a Be. 615. § (3) bekezdése, ami a másodfellebbezés törvényi joga, s ehhez kötődik a felülbírálat Be. 618. § szerinti szabályozása.

[32] Ennek lényege, hogy az ellentétes döntés elengedhetetlen, de nem eleve, feltétlen (hivatalból), hanem csak akkor jelent harmadfokú eljárásra jogot, ha az ilyen, avagy azzal összefüggő rendelkezést a jogosult sérelmezi. Tehát nem automatikusan van helye harmadfokú eljárásnak, hanem csak akkor, ha a jogosult (Be. 616. §) a törvény adta jogával élve, valamely törvényi okból sérelmezi a másodfokú határozatot.

[33] Jelen ügyben e joggal az ügyészség élt.

[34] A Be. 615. § (3) bekezdés a) pontja alapján a fellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést, illetve – a Be. 2021. január 1. napjától hatályos szövegének – b) pontja szerint kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, az 583. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezést vagy indokolást.

[35] Az ügyészség másodfellebbezése a Be. 615. § (3) bekezdés a) pontján alapult, az ellentétes döntést is sérelmezve a vádlottak bűnösségének kimondását célozta. Ebből következően a felülbírálat jelen ügyben mindkét vádlott vonatkozásában teljeskörű.

[36] A joghatályos ügyészi fellebbezés alapján a Kúria – első körben – a Be. 618. § (1) és (2) bekezdése szerinti terjedelemben felülbírálta a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző első- és másodfokú eljárást.

[37] A felülbírálat tárgya főszabályként először az eljárási szabályok – azon belül a feltétlen, majd az ún. relatív hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabályok – megtartása, ezt követően pedig a tényállás megalapozottsága.

[38] Mindezek előrebecsátásával (és sorrendjében) a Kúria a felülbírálat során nem észlelt olyan – a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti – eljárási szabálysértést, amely feltétlen hatályon kívül helyezési okot képez, az ügy érdemi elbírálását kizárná [Be. 625. § (1) bekezdés és (2) bekezdés]. Ilyenre egyébként a felek sem hivatkoztak.

[39] Az első- és a másodfokú bíróság az eljárást a perjogi szabályokat betartva folytatta le.

[40] A felülbírálat ezt követő szempontja, hogy a másodfokú ítélet tényállása megalapozott-e.

[41] A harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra, ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott, vagy az iratok alapján azzá tehető, ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető (Be. 619. §).

[42] A harmadfokú bíróság e körben értelemszerűen azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által – az általa tett kiegészítésekkel és helyesbítésekkel – irányadónak tartott tényállás megalapozott-e. Ezalatt értendő az elsőfokú ítélettel megállapított, és a másodfokú bíróság által módosítás nélkül is megalapozottnak tartott tényállás, valamint a másodfokú bíróság általi módosítás.

[43] Főszabályként a másodfokú bíróság a határozatát az elsőfokú ítélettel megállapított tényállásra alapítja [Be. 519. § (1) bekezdés].

[44] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát változatlanul a bizonyítás főszabálya adja, miszerint a Be. 167. § (3) és (4) bekezdése értelmében a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje; a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben, szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése alapján állapítja meg.

[45] Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelése, és védett a mikénti mérlegelése, ami a bizonyíték bizonyító ereje felülmérlegelésének főszabály szerinti tilalmát, a közvetlen bizonyítékvizsgálat, bizonyítékkal szembesülés tiszteletben tartását jelenti.

[46] Ugyanakkor a másodfokú bíróságnak lehetősége van arra, hogy

– a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, vagy

– eltérő tényállást állapítson meg, és ez alapján határozzon (Be. 593. §).

[47] Ennek elsődleges és általános feltétele, hogy a tényállás nem megalapozott, ezért e kérdésben a bíróságnak egyértelműen rögzítenie kell az álláspontját. Ha a tényállás részben megalapozatlan, akkor van szó

– kiegészítésről (ami a hiányzó ténymegállapítás pótlása),

– vagy helyesbítésről (ami a meglévő ténymegállapítás módosítása, mellőzése).

[48] Jelen ügyben a másodfokú bíróság azt rögzítette, hogy a tényállás megalapozatlan, mert az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett {Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.52/2022/6. számú ítélet [16] bekezdés}.

[49] A másodfokú bíróság a részbeni megalapozatlanságot kiküszöbölendő az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján a megítélése szerint a tényállásba nem tartozó részeket onnan mellőzte, és részben eltérő tényállást állapított meg, amivel a vádlottak bűnösségének kérdésére is kiható változtatást eszközölt {Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.52/2022/6. számú ítélet [16] bekezdés}.

[50] Eltérő a tényállás, ha olyan lényeges elemében van eltérés, amely az ügy megítélését megfordíthatja [Be. 593. § (5) bekezdés].

[51] Jelen ügyben a másodfokú bíróság tényállást javító tevékenysége az volt, hogy a tényállásból mellőzte azt a megállapítást {Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa Kb.I.67/2022/7. számú ítélet [10] bekezdés}, hogy az I. rendű vádlott az intézkedés alá vont személynek kedvezni akart, ezért figyelmeztette arra, hogy a járművet figyelik és azt lehetőség szerint ne használja. Ezzel jogtalan előnyhöz juttatta az intézkedés alá vont személyt, mert így a tárgyalótiszt megtudta azt az – egyébként rejtetten kezelendő – információt, hogy az általa használt járművet és mozgását a hatóságok figyelemmel kísérik. Az I. rendű vádlott azért adott tájékoztatást a rejtett ellenőrzésről, hogy a gépjármű használója a jövőben mentesüljön a hatósági intézkedések következményei alól.

[52] Emellett a megállapított tényállásból mellőzte a II. rendű vádlott kötelességzegésére vonatkozó utalásokat.

[53] A másodfokú bíróság a megállapított tényállásból mindkét vádlott tekintetében eltérő jogi következtetésre jutott.

[54] Ekként az egyik ítélet szerint a vádlottak bűncselekményt követtek el, a másik szerint viszont nem.

[55] A másodfokú ítélet felülbírálata kapcsán a kérdés, hogy a másodfokú bíróság megtehetette-e eljárásjogilag azt, amit tett, illetve helyesen tette-e azt, amit egyébként megtehetett.

[56] A másodfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy az elsőfokú ítélet részben megalapozatlan. Következésképpen törvényi alap hiányában [Be. 593. § (1) bekezdés] járt el akkor, amikor a megalapozott tényálláshoz nyúlt.

[57] Ez azt eredményezte, hogy a másodfokú bíróság által az ítélezése alapjául elfogadott tényállás részben megalapozatlanná vált, mert az ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával, és a másodfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett [Be. 592. § (2) bekezdés c) és d) pont].

[58] Az iratoknak megfelelő, a rendelkezésre álló bizonyítékokon nyugvó megalapozott tényállás nélkül a büntetőjogi felelősségre vonatkozó eltérő jogi értékelésnek nincs meg a ténybeli alapja.

[59] Ez valójában nem más, mint a megalapozott, valósághű tényállás iránti igény, mely alapján a megfelelő jogkövetkeztések levonhatók.

[60] Az ügyészség másodfellebbezése mind ténybeli, mind jogi kérdésben kifogásolta a másodfokú bíróság ítéletét.

[61] Kétségtelen, hogy a Be. 619. § (3) bekezdés a) pontja szerint, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan, akkor ennek korrekcióját, a tényállás kiegészítését, illetve helyesbítését a helyes tényállás megállapítása érdekében – miként a másodfokú bíróság – a harmadfokú bíróság is megteheti.

[62] A harmadfokú bíróság reformációs jogkörének nyilvánvaló korlátja, hogy a harmadfokú bírósági eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 619. § (2) bekezdés].

[63] Ekként a javítás kizárólag az első-, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján lehetséges.

[64] A Be. 2023. január 1. napjától hatályos 619. § (3a) bekezdése törvényi rendelkezésbe foglalta azt a korábban kialakult ítélkezési gyakorlatot, mely szerint, ha a másodfokú bíróság a Be. 593. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel törvénysértő módon állapított meg az elsőfokú bíróságtól eltérő tényállást, a harmadfokú bíróság az ítéletnek a másodfokú bíróság eltérő tényállás megállapítását eredményező részét kirekeszti, és a másodfokú bíróság által felmentett vagy megszüntetéssel érintett vádlott bűnösségét állapíthatja meg. Továbbmenően, a harmadfokú bíróság a (3a) bekezdés alapján irányadó tényállást az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok, ténybeli következtetés alapján kiegészítheti, helyesbítheti [Be. 593. § (3b) bekezdés].

[65] Mindezek alapján és tükrében a Kúria a tényállás megalapozottságának ekkénti vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy mellőzi a másodfokú bíróság azon rendelkezését, mely szerint az elsőfokú bíróság ítéletének [10] bekezdés utolsó mondatát, valamint a [11]-[16] bekezdéseiből és az indokolásból a II. rendű vádlott köteleességszegésére vonatkozó utalásokat mellőzte {Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.52/2022/6. számú ítélet [16] bekezdés}.

[66] Mellőzte továbbá az elsőfokú bíróság ítélete [11] bekezdésének utolsó mondatát, mivel ezzel kapcsolatos ténymegállapítást az elsőfokú bíróság ítéletének [8] bekezdése már tartalmaz.

[67] Megjegyzi a Kúria, hogy – a fent ismertetettek szerint – a másodfokú bíróság mellőzte az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásból az arra való utalást is, hogy az I. rendű vádlott az intézkedés alá vont személynek kedvezni akart, őt jogtalan előnyhöz juttatta {Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa Kb.I.67/2022/7. számú ítélet [10] bekezdés első két mondat}.

[68] Ezzel a Kúria azért értett egyet, mert az elsőfokú bíróság e körben valójában nem a tényállásba illeszkedő ténymegállapítást, hanem az indokolásba tartozó jogkövetkeztetést tett.

[69] A tényállás további kiegészítése nem szükséges, a másodfokú bíróság által ítélkezése alapjául elfogadott tényállás ekként már megalapozott, és irányadó volt a harmadfokú eljárásban is [Be. 619. § (1) bekezdés].

[70] Az I. rendű és a II. rendű vádlott bűnösségére vont következtetés alapját nyilvánvalóan az irányadónak tekintett tényállás képezi.

[71] Ezt követően az eldöntendő kérdés az irányadó tényállás szerinti vádlotti magatartások minősítése, ami anyagi jogi kérdés.

[72] Ehhez képest tévedett a másodfokú bíróság, amikor a vádlottakat felmentette.

[73] Az I. rendű vádlott terhére rótt hivatali visszaélés büntette [Btk. 305. § a) pont] a Btk. XXVIII. Fejezete szerinti hivatali bűncselekmény, míg a II. rendű vádlott terhére rótt kötelességszegés szolgálatban vétsége [Btk. 438. § (1) bekezdés 5. fordulat] a XLV. Fejezetben szabályozott katonai bűncselekmény.

[74] Jelen ügyben nem vitás, hogy a bűncselekmény elkövetésekor mindkét vádlott szolgálatban lévő hivatalos személy volt, mely szolgálathoz meghatározott kötelességek tartoztak.

[75] A Btk. 459. § (1) bekezdés 11. pontja szerint hivatalos személy a központi államigazgatási szervnél közhatalmi feladatot ellátó vagy szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szerv rendeltetészerű működéséhez tartozik.

[76] A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (2) bekezdés d) pontja és az (5) bekezdés a) pontja alapján a rendőrség központi államigazgatási szerv.

[77] Mindkét vádlott hivatásos állományú rendőr; a kérdéses időszakban a Rendőr-főkapitányság állományában teljesítettek szolgálatot. Az elkövetés idején szolgálatban voltak, az I. rendű vádlott elkülönített ellenőrzési, a II. rendű vádlott útlevélkezelői szolgálatba volt vezényelve.

[78] A szolgálatban lévő hivatalos személy kötelességét nem a büntető jogszabály, hanem jogszabályok, szabályzat, utasítások, vezénylés, parancs, szervezeti és működési szabályzat, ügyrend, ügyviteli utasítások stb. határozzák meg.

[79] Ahhoz pedig, hogy a kötelességszegés megállapítható legyen, a bíróság által megállapított tényállásnak tartalmaznia kell, hogy a vádlott konkrétan mely kötelességét szegte meg, hogy azt számára milyen jogi eszköz vagy konkrét utasítás írta elő.

[80] Jelen ügyben az irányadó tényállás megfelelően tartalmazza azokat a jogszabályi előírásokat, amelyek betartása a vádlottak kötelessége lett volna {Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa Kb.I.67/2022/7. számú ítélet [12], [14]-[16] bekezdés}.

[81] Eszerint

– a rendőrség nyomozó hatósági feladatot ellátó szervezeti egysége a körözési nyilvántartási rendszer útján figyelmeztető jelzést és kiegészítő adatokat helyez el a CS.SIS-ben arról a személyről, illetve figyelmeztető jelzést arról a járműről, akivel vagy amellyel kapcsolatban rejtett ellenőrzést rendelt el [a Schengeni Információs Rendszer második generációja keretében történő információcseréről, továbbá egyes rendészeti tárgyú törvények ezzel, valamint a Magyar Egyszerűsítési Programmal összefüggő módosításáról szóló 2012. évi CLXXXI. törvény elkövetéskor hatályos 7. § (1) bekezdés];

– ha a rendőr az intézkedése során megállapítja, hogy az érintett személy vagy tárgy azonos a Schengeni Információs Rendszerben elhelyezett rejtett ellenőrzésre irányuló figyelmeztető jelzés szerinti személlyel vagy tárggyal, a rejtett ellenőrzésre irányuló figyelmeztető jelzés végrehajtása során a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) V. Fejezetében meghatározott intézkedéseket foganasíthatja [Rtv. 46/C. § (1) bekezdés];

– a rendőr – a rejtett ellenőrzésre történő utalás és a rejtett ellenőrzés céljának veszélyeztetése nélkül – kizárólag annak az intézkedésnek a tényét és célját közölheti, amelynek során a rejtett ellenőrzésre irányuló figyelmeztető jelzés végrehajtására sor kerül [Rtv. 46/C. § (2) bekezdés];

– ha a figyelmeztető jelzés alapján a személlyel vagy tárggyal kapcsolatban az eljárás jellegének leplezésével kell információkat gyűjteni, a jelzést észlelő szolgálati személynek az Rtv. 46/C. §-ában meghatározott adatokat oly módon kell a személy kikérdezésével, illetve a tárgyra vonatkozó adatok rögzítésével megszereznie, hogy a személy az intézkedés céljáról

nem szerezhethet tudomást [a Schengeni Információs Rendszerben elért találat esetén követendő eljárásról szóló, elkövetéskor hatályos 22/2018. (VI. 12.) ORFK utasítás 14. pont];

– kikérdezéssel és adatrögzítéssel annyi információt kell összegyűjteni, amennyi az intézkedés leplezett jellegének felfedése nélkül lehetséges [a Schengeni Információs Rendszerben elért találat esetén követendő eljárásról szóló, elkövetéskor hatályos 22/2018. (VI. 12.) ORFK utasítás 15. pont].

[82] Ezekhez képest az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti, hogy:

– a rejtett ellenőrzésre vonatkozó körözés adataiban rögzítésre került, hogy az ellenőrzés rejtett voltának veszélyeztetése nélkül kell információt gyűjteni a jármű megtalálásának helyéről, az ellenőrzés helyéről, idejéről, céljáról, a jármű útvonaláról, úticéljáról, a jármű utasairól, a szállított tárgyakról;

– a gépjárműre rejtett „SISII” jelzés volt elhelyezve, annak vezetője részére az ellenőrzés okáról, mozgásáról, úticéljáról, utasairól, szállított tárgyakról bármilyen adatot, információt tilos volt kiadni;

– rendőr zászlós II. rendű vádlott útlevélkezelői szolgálata során fogadta a Magyarország területére belépésre jelentkező tárgyalótisztet, az ellenőrzés érdekében a járművet félreállította;

– a tárgyalótiszt kérdéseket tett fel az ellenőrzés okára vonatkozóan, amire rendőr zászlós II. rendű vádlott azt közölte, hogy „Veled semmi probléma nincsen”, csak az autóval „van baj”;

– rendőr zászlós II. rendű vádlott a félreállítási helyen folytatta a beléptetéshez szükséges ellenőrzést és kikérdezést, ahová megérkezett rendőr zászlós I. rendű vádlott;

– a félreállítás és elkülönített vizsgálat során rendőr zászlós I. rendű vádlott – rendőr zászlós II. rendű vádlott jelenlétében – többször is közölte a tárgyalótiszttel, hogy „figyelik az autót” és mindig meg fogják állítani, ha ezzel járkál, ezért jobb lenne, ha a kölcsönkért autót visszaadná tulajdonosának, és ezzel a gépkocsival többé nem közlekedne;

– rendőr zászlós II. rendű vádlott egy alkalommal azt közölte a tárgyaló tiszttel, hogy a legendája szerinti üzlettársban – a legenda szerinti tevékenység miatt – nem bízna.

[83] Következésképpen az irányadó tényállás alapján nem a rejtett jelzésnek megfelelő intézkedések megtétele vagy meg nem tétele, nem az ehhez igazodó beléptetés, nem az információgyűjtés, a kikérdezés megtartása vagy meg nem tartása a kérdés, hanem – a vádlottak közléseire tekintettel – az ellenőrzés végrehajtásának mikéntje, azaz kifejezetten az ellenőrzés rejtett voltának megtartása, illetve meg nem tartása, ami a vizsgálatot igényli.

[84] Ekként jelen ügyben a két vádlott – nem vitásan elhangzott – közléseinek a megítélése a kérdés.

[85] Ehhez képest az I. rendű és a II. rendű vádlott közlései nem „virágnnyelven” megfogalmazottak, jelentésük, értelmezésük nem kétséges. A vádlottak cselekménye az adott mondatok elhangzásával (kimondásával) rögzült, tartalmuk lezárt.

[86] Az elsőfokú bíróság szerint a jogszabályi rendelkezésekből következően mindkét vádlott megszegte kötelességét, közlésük célja határolta el a terhükre rótt bűncselekmények minősítését {Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa Kb.I.67/2022/7. számú ítélet [23] bekezdés}.

[87] Ezzel szemben a másodfokú bíróság a II. rendű vádlott terhére rótt kötelességszegést a beléptetés egyébkénti megfelelő voltára hivatkozva legfeljebb szakszerűtlen intézkedésnek tekintette, ami csupán fegyelmi felelősségre vonást alapozhatna meg.

[88] Emellett a másodfokú bíróság kifejtette – utalva arra, hogy a hivatali visszaélés célzatos bűncselekmény, kizárólag egyenes szándékkal követhető el –, hogy egyik vádlott

tekintetében sem állapítható meg a célzat (a II. rendű vádlott esetében ez egyező az elsőfokú bíróság által írtakkal, amit az ügyészség sem kifogásolt).

[89] Az I. rendű vádlott végső soron a gondatlansága következtében közölt információt a tárgyalótiszttel.

[90] A másodfokú bíróság érvelése nem helytálló.

[91] Minden bűncselekmény esetében a tudattartalom vizsgálata perdöntő, így van ez a hivatali visszaélés és a kötelelességsegítés szolgálatban esetében is.

[92] Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) kívülágban való megnyilvánulása, ténybelisége, és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása.

[93] Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, kívülágtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (eredményről) való, tudatban előzetesen, illetve egyidejűleg meglévő képzet mindig csak valamely, kívülágban megjelenő, illetve fizikai mérhető tényből következtetéssel ragadható meg, s mint ilyen, ténykérdés. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, s a bűnösségre vont következtetés jogi értékelés, ami jogkérdés.

[94] A tudati – és más tények – megállapításától el kell különíteni a megállapított tények jogi értékelését, ami a valónak már elfogadott fizikai és tudati tényeknek a jogi normával történő egybevetése, a törvény szövegének való megfeleltetése. Ennek eredménye pedig már jogi fogalmak formájában jelenik meg. A kettő közti kapcsolatot az teremti meg, hogy ha az irányadó tényállás valamelyik kívülágból megjelenő tényt és abból vont ténybeli következtetést egyaránt rögzíti, és utóbbi helyes, akkor a jogi értékelésnek, s ekként a törvényi tényállás adott eleme megállapításának alapja van.

[95] Az irányadó tényállás szerint a vádlottak tisztában voltak azzal, hogy

- az ellenőrzés rejtett voltának veszélyeztetése nélkül kell információt gyűjteni a jármű megtalálásának helyéről, az ellenőrzés helyéről, idejéről, céljáról, a jármű útvonaláról, úticéljáról, a jármű utasairól, a szállított tárgyakról, ez ugyanis a körözés adataiban a kért intézkedés rovatban rögzítésre került;

- a gépjárműre rejtett „SISII” jelzés volt elhelyezve, annak vezetője részére a rejtett ellenőrzésről bármilyen adatot, információt tilos volt kiadni.

[96] A tényállásból – és különösen a vádlottak által a tárgyalótisztnak mondottakból – kitűnően a több mint két évtizede hivatásos állományú rendőrként, a tényállás szerinti időben a Közúti Határátkelőhelyen szolgáló vádlottak tisztában voltak a rejtett ellenőrzés szabályaival, így azzal is, hogy annak során a rejtett ellenőrzéssel kapcsolatos semmilyen információ nem kerülhet az intézkedés alá vont személy birtokába. Ebből következően a hivatásos rendőr vádlottak tisztában voltak azzal is, hogy a rejtett ellenőrzés tényének az ismertté válása azzal a következménnyel jár, hogy az lelepleződik, így célja megghiúsul.

[97] A Kúria megjegyzi, hogy a hivatásos állományú rendőrként határrendészeti kirendeltségen dolgozó vádlottak vonatkozásában fel sem merül a felelősség alóli mentesülés lehetősége arra hivatkozással, hogy a felidézett jogszabályi rendelkezésekkel nem voltak tisztában. Ezek ismerete ugyanis a hivatásuk gyakorlásának alapvető feltétele.

[98] Ekként egyértelmű, hogy rendőr zászlós I. rendű vádlott azon többszöri kijelentésével, hogy „figyelik az autót”, és mindig meg fogják állítani, ha ezzel jár, ezért jobb lenne, ha a kölcsönként autót visszaadná tulajdonosának és ezzel a gépkocsival többé nem közlekedne, valamint rendőr zászlós II. rendű vádlott azzal a kijelentésével, hogy „veled semmi probléma nincsen”, csak az autóval „van baj”, „az üzlettársban nem bízna” megszegte azt a kötelezettséget, hogy a rendőr a rejtett ellenőrzésre történő utalás és a rejtett ellenőrzés

céljának veszélyeztetése nélkül kizárólag annak az intézkedésnek a tényét és célját közölheti, amelynek során a rejtett ellenőrzésre irányuló figyelmeztető jelzés végrehajtására sor kerül, az intézkedés alá vont személy az intézkedés céljáról nem szerezhet tudomást [Rtv. 46/C. § (2) bekezdés, 22/2018. (VI. 12.) ORFK utasítás 14. pont].

[99] Kötelességszegésük mibenléte tehát abban áll, hogy a két vádlott nemhogy elleplezte, hanem félreérthetetlenül leleplezte a rejtett megfigyelés tényét, továbbmenve azt is, hogy az a gépkocsi megfigyelésén keresztül történik.

[100] Ezen túlmenően azonban az I. rendű és a II. rendű vádlott eltérő közlései eltérő bűncselekmények megállapítását eredményezték, miként azt az elsőfokú bíróság jogi indokolásában, a [21]-[24] bekezdésben rögzítette.

[101] A Btk. 305. §-a szerint az a hivatalos személy, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen

a) hivatali kötelességét megszegi,

b) hivatali hatáskörét túllépi, vagy

c) hivatali helyzetével egyébként visszaél,

büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[102] A hivatali visszaélés célzatos bűncselekmény, kizárólag egyenes szándékkal követhető el.

[103] A hivatali visszaélés törvényi tényállása egyértelműen rögzíti, miszerint a hivatalos személy azzal a célzattal követi el a bűncselekményt, hogy jogtalan előnyt szerezzen, vagy jogtalan hátrányt okozzon. Következetes az ítélkezési gyakorlat abban, hogy minden olyan előny jogtalan, ami a kedvezményezettre nézve bárminemű könnyebbséget, az azzal sújtott számára bárminemű nehézséget jelent (Bfv.III.629/2020/11., BH 2021.298.).

[104] A célzat nem az eredmény megfelelője, vagy előfeltétele. A célzat a törvényi tényállás alanyi ismérve, az eredmény pedig a tárgyi oldalának esetleges eleme (azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen). Ehhez képest jogi értékelés eredménye, így a megállapított tényekből levonható jogkövetkeztetés.

[105] Helyesen rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy rendőr zászlós I. rendű vádlott a kijelentéseivel nyilvánvalóan abban az előnyben kívánta részesíteni a tárgyalótisztet, hogy a továbbiakban már ne kerüljön rendőri intézkedés alá {Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa Kb.I.67/2022/7. számú ítélet [23] bekezdés}.

[106] Erre az I. rendű vádlottnak semmilyen hatásköre nem volt – épp ellenkezőleg –, magatartásával így a tárgyalótiszt személyes érdekeit helyezte előtérbe a rendőrség bűnmegelőzési, bűnüldözési, közbiztonságot fenyegető veszély megelőzéséhez és megakadályozásához fűződő érdekeivel szemben. A tárgyalótisznak biztosított előny ekként minden kétséget kizáróan jogtalan.

[107] A hivatali visszaélés büntettének törvényi tényállása motívumot nem tartalmaz, így a bűnösség felőli döntés során nincs jelentősége annak, hogy az I. rendű vádlott miért biztosított jogtalan előnyt a tárgyalótiszt részére.

[108] Következésképpen az I. rendű vádlott elkövette a hivatali visszaélés büntettét [Btk. 305. § a) pont].

[109] A Kúria egyetértett a törvényszék arra vonatkozó jogi álláspontjával, hogy – szemben az I. rendű vádlottal – rendőr zászlós II. rendű vádlott közléseit illetően a jogtalan előnyszerzési célzat nem állapítható meg, így a terhére rótt bűncselekmény nem hivatali visszaélés büntettének, hanem kötelességszegés szolgálatban vétségének [Btk. 438. § (1)

bekezdés] minősül {Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa Kb.I.67/2022/7. számú ítélet [23] bekezdés}.

[110] A Btk. 438. § (1) bekezdése szerint, aki ör-, ügyeleti vagy egyéb készenléti szolgálatban – az adott szolgálatra vonatkozó szolgálati intézkedés rendelkezéseit megszegve – elalszik, vagy a szolgálat ideje alatt szeszes italt, illetve kábítószer vagy kábítószernek nem minősülő kábító hatású anyagot vagy szert fogyaszt, rendeltetési helyét elhagyja, vagy a szolgálat ellátására vonatkozó rendelkezést más módon súlyosan megszegi, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[111] A bűncselekmény jogi tárgya a büntetőjogi védelem alá vont szolgálati formák megfelelő ellátásához, a szolgálati feladatok teljesítéséhez fűződő érdek.

[112] A Kúria a mindkét vádlott által megvalósított kötelességszegés tényére (mibenlétére) vonatkozóan az előzőekben már részletesen kifejtetteken túlmenően kiemeli, hogy a rejtett ellenőrzés elrendelésére a rendőrség bűnmegelőzési feladatai ellátása, a közbiztonságot fenyegető veszély megelőzése, megakadályozása céljából került sor [Rtv. 46/C. § (1) bekezdés]. Mindezek nyilvánvalóan kiemelten fontos célok, amelyek veszélyeztetése, esetleges megghiúsítása nem minősül csupán fegyelmi felelősséget megalapozó szakszerűtlen intézkedésnek.

[113] Ekként rendőr zászlós II. rendű vádlott a szolgálata ellátására vonatkozó rendelkezéseket súlyosan megszegte, így megvalósította a kötelességszegés szolgálatban vétségét [Btk. 438. § (1) bekezdés].

[114] Az ügyészség álláspontja szerint a II. rendű vádlott megnyilatkozásai a vezényelt szolgálata alaprendeltetésére nézve a rejtett ellenőrzés érintett személy általi felismerésében, a lelepleződésben megnyilvánuló jelentős hátrány veszélyét hordozták magukban, így a bűncselekmény minősített esete megállapításának van helye.

[115] A Btk. 438. § (2) bekezdése értelmében a büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény a szolgálatra jelentős hátrány veszélyével jár.

[116] A Kúria a következőkre mutat rá.

[117] A bírói gyakorlat szerint a szolgálatra előírt kötelmek megszegése akkor járhat jelentős hátrány veszélyével, ha az őrizet tárgya a szolgálatra különös fontossággal bír, vagy a szolgálati forma a fegyveres szerv alaprendeltetésének körébe tartozik, és az adott helyzetben az elkövető magatartása folytán a jelentős hátrány bekövetkezésének reális lehetősége fennáll, vagyis az a cél, amelynek érdekében a szolgálati formát létrehozták, megghiúsult. A minősített eset alkalmazásának feltételeit illetően különösen indokolt vizsgálni, hogy az adott szolgálati formában a kötelességek megszegése egyáltalán jelentős hátrányt előidézhet-e.

[118] Jelen ügyben erről nincs szó.

[119] Az ügyiratok alapján megállapítható, hogy a megbízhatósági vizsgálatot végző szerv egy előre meghatározott terv szerint hajtotta végre az ellenőrzést, a tárgyalótiszt a terv szerint járt el, vagyis a mesterségesen előidézett, a vádlottak intézkedését igénylő helyzet mindvégig az ellenőrzést végző szerv kontrollja alatt volt.

[120] A megbízhatósági vizsgálat a jellegéből adódóan nem valódi szituáció. Ebből jelen ügyre vonatkozóan az is következik, hogy a kialakított élethelyzethez konkrét, egyedi ügghöz köthető, valódi bűnüldözési, bűnmegelőzési érdek nem kötődött. Ekként pedig nem állapítható meg az, hogy a II. rendű vádlott kötelességszegésével okozati összefüggésben olyan helyzet alakult ki, amely a szolgálatra konkrét, jelentős hátrány veszélyét hordozta magában. Következésképpen ténybeli alap hiányában, általános feltevésre, feltételezésre alapozva az elkövetőre súlyosabb következménnyel járó minősített eset megállapítása nem lehetséges.

[121] Az ítélőtábla a másodfokú eljárásban vizsgálta a megbízhatósági vizsgálat törvényességét. Ennek során azt a megállapítást tette, hogy annak eredeti célszemélye a II. rendű vádlott volt, a végrehajtási terv a vizsgálat indokaként csak az ő esetében hivatkozik konkrét visszaélésre következtetést engedő körülményekre. Ebből azt vonta le, hogy az I. rendű vádlott tekintetében a hatóságok olyan személlyel szemben jártak el, akivel kapcsolatban nem volt okuk azt feltételezni, hogy hivatali kötelességét megszegve bűncselekményt követett el. Ez pedig a tisztességes tárgyaláshoz való jog megsértését jelenti.

[122] Rögzítette azt is, hogy a jármű hatósági ellenőrzésére, figyelésére vonatkozó kijelentés az I. rendű vádlott részéről azt követően hangzott el, hogy korábban a tárgyalótiszt már négy alkalommal rákérdezett. Ezekkel a sorozatos kérdésekkel a tárgyalótiszt nyomás alá helyezte a vizsgálat alá vont személyt, mely egyezményesértő.

[123] A másodfokú bíróság álláspontja téves.

[124] A Kúria megvizsgálta az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) e körben hozott releváns döntéseit.

[125] A Teixeira de Castro kontra Portugália (1998) ügyben a két fedett nyomozó pénzt ígérve arra bírta rá a panaszt, hogy részükre kábítószer szerezzon be. Amikor a kábítószer átadására sor került, a panaszt letartóztatták, és vele szemben büntetőeljárás indult, amely nyomán szabadságvesztésre ítélték. Az EJEB megállapította, hogy a panasszal szembeni eljárás megsértette az Európai Emberi Jogok Egyezménye 6. cikkének 1. pontját, amely a tisztességes tárgyaláshoz való jog. Az EJEB érvrendszerében szubjektív és objektív érvek egyaránt tetten érhetőek, amelyek az alábbiak szerint foglalhatók össze: egyrészt a hatóságnak nem volt oka feltételezni, hogy a panaszos kábítószer-kereskedő lenne. Vele szemben sem büntetőeljárás, sem operatív nyomozás nem volt folyamatban, továbbá büntetlen előéletű volt. Másrészt a hatósági felbujtásra nem szabályozott eljárás keretei között, tehát külön hatósági engedély nélkül került sor. Harmadrészt, hogy a fedett nyomozók túllépték a fedett nyomozói tevékenység határát, amikor bűncselekmény elkövetésére ösztönözték a címzettet (aktív magatartás). Negyedrészt nem bizonyítható, hogy a panaszos elkövette volna a bűncselekményt a fedett nyomozók fellépése nélkül is.

[126] Mindezek alapján az EJEB a tisztességes tárgyaláshoz való jog sérelmét állapította meg, amelynek folyományaként a fedett nyomozási tevékenység révén beszerzett bizonyítékok törvényesen nem lettek volna felhasználhatóak a büntetőeljárásban. A panaszosnak kártalanítást ítélt meg.

[127] A Ramanauskas kontra Litvánia (2008) ügyben az EJEB szerint törvénytelen hatósági felbujtás akkor állapítható meg, amikor a hatóság tagjai olyan befolyást gyakorolnak az elkövetőre, amely által olyan bűncselekmény elkövetésére bujtják fel, amelyet egyébként nem követett volna el, annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a bűncselekmény megállapítását és a büntetőeljárás megindítását.

[128] A Bannikova kontra Oroszország (2010) ügyben az EJEB kifejtette, hogy a fedett nyomozás önmagában nem sérti a tisztességes tárgyaláshoz való jogot, de a törvénytelen hatósági felbujtás veszélye miatt a használatát egyértelmű korlátok közé szükséges szorítani. Vizsgálni kell ebben a körben, hogy az elkövető a hatóság fellépése nélkül elkövette volna a bűncselekményt, amelyre abból kell következtetést levonni, hogy az elkövető büntetett előéletű-e, vagy legalábbis került-e a hatóság látókörébe, ezáltal felmerülhetett-e részéről a bűncselekmény megvalósítása. Vizsgálandó az elkövető jártassága, illetve hogy a bűncselekményből anyagilag részesedik-e.

[129] Szintén lényeges, hogy a fedett nyomozók részéről aktív fellépés történt vagy csupán „csatlakoztak” a bűncselekményhez. Az aktív fellépés is lehet jogszerű, ilyenkor azonban

külön vizsgálni szükséges, hogy a fedett nyomozók nyomást gyakoroltak-e az elkövetőre (pl. kitartó ösztönzés, kiemelkedő előny kilátásba helyezése stb.).

[130] A fedett nyomozás csak akkor jogszerű, ha hatósági felügyelet mellett zajlik, amelyre az EJEB szerint a leghatékonyabb a bírói kontroll, ugyanakkor megfelelő garanciális szabályok és biztosítékok megléte esetén ügyészi vagy más hatósági felügyelet is megfelelő lehet.

[131] Végül az EJEB kifejtette, hogy a nemzeti bíróságokat a beismerő vallomás sem mentesíti az alól, hogy a terhelt esetleges törvénytelen hatósági felbujtásra történő hivatkozását kivizsgálják.

[132] Jelen ügyben a rendelkezésre álló iratok alapján mindkét vádlottal szemben sor került a megbízhatósági vizsgálat elrendelésére. A Nemzeti Védelmi Szolgálat Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatára rendőr zászlós II. rendű vádlott megbízhatósági vizsgálatának elrendeléséről szóló határozata egyebek mellett tartalmazza azt, hogy a meghatározott feladatokat nem, vagy nem megfelelően hajtja végre, fokozottan ki van téve a korrupció lehetőségét magában hordozó befolyásolási kísérleteknek, így feltehető, hogy visszaélést követhet el.

[133] Ugyanakkor szükséges rögzíteni azt, hogy a Nemzeti Védelmi Szolgálat Rendvédelmi Szervek I. rendű rendőr zászlós vádlott megbízhatósági vizsgálatának elrendeléséről szóló határozata nem csak azt tartalmazza, hogy vele szemben azért kell a vizsgálatot elrendelni, mert a II. rendű vádlottal szemben elrendelt megbízhatósági vizsgálat önállóan, az I. rendű vádlottal szemben folytatandó vizsgálat nélkül nem hajtható végre, hanem azt is, hogy a közös munkahelyükön, a határátkelőhelyein dolgozó határrendészek – ekként értelemszerűen az I. rendű vádlott is – fokozottan ki vannak téve korrupciós veszélynek.

[134] Mindkét vizsgálat elrendeléséről szóló határozatot az ügyész jóváhagyta.

[135] Szó sincs tehát arról, hogy az I. rendű vádlott vonatkozásában a hatóságok úgy jártak volna el, hogy az ne lett volna megalapozott.

[136] A megbízhatósági vizsgálatokhoz kapcsolódó végrehajtási tervek mindkét vádlott tekintetében rögzítik azt, hogy a tárgyalótiszt mire jogosult, így azt is, hogy az ellenőrzés ideje alatt a lehetősége nyílik tájékoztatást kérni az eljárás indokairól.

[137] Kiemelendő, hogy a végrehajtási tervek lehetőséget biztosítottak a tárgyalótisztnek arra is, hogy ajándékutalvány vagy a nála lévő termékek egy részének felajánlásával egyértelmű vesztegetési szándékát juttassa kifejezésre. Az irányadó tényállás szerint azonban erre nem került sor.

[138] Ekként a megbízhatósági vizsgálat törvényileg szabályozott eljárás keretei között folyt, a tárgyalótiszt a számára hatósági határozatban biztosított eszközöket használta az ellenőrzés során, annak korlátait nem lépte túl, ellenkezőleg, nem is merítette ki, minthogy a vesztegetési ajánlat megfogalmazására nem került sor.

[139] Az irányadó tényállás nem tartalmaz arra vonatkozó ténymegállapítást, hogy a tárgyalótiszt hány alkalommal kérdezett rá a vádlottak által fogatosított ellenőrzés okára, céljára. Ekként nélkülözi a ténybeli alapot a másodfokú bíróság azon megállapítása, hogy a tárgyalótiszt nyomás alá helyezte a vizsgálat alá vont személyt, de ez valójában a rendelkezésre álló iratokból sem következik.

[140] A megbízhatósági vizsgálat megfelelt az EJEB által kidolgozott kritériumoknak, így nem járt a tisztességes eljáráshoz fűződő jog megsértésével sem.

[141] A Kúria ezt követően azt vizsgálta, hogy a vádlottakkal szemben milyen büntetés kiszabása szükséges.

[142] A törvény meghatározza a büntetés célját és a büntetéskiszabás elveit [Btk. 79. §, 80. § (1) bekezdés].

[143] A Btk. 79. §-ában írtak szerint a büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el. A büntetés kétségtelenül joghátrány, a büntetés kiszabása ekként joghátrány okozása, vagyis az elkövetőre vonatkozó rosszallás megtestesítése. Az elkövetett bűncselekmény viszont nyilvánvalóan szintén rosszat jelent.

[144] Ehhez képest a büntetés lényege – hagyományosan – a rosszra (a bűnre) adott olyan válasz, amiben testet ölt az elkövetőre vonatkozó, a számára rossz, azaz joghátrány (szabadságelvonás, jogkorlátozás stb.) okozása.

[145] Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során súlyosító körülményt egyik vádlott vonatkozásában sem észlelt, ezzel a Kúria is egyetértett.

[146] Mindkét vádlott tekintetében enyhítő körülményként értékelte az időmúlást, a jó szolgálati jellemzést, a hosszú szolgálati időt, valamint azt, hogy a megbízhatósági vizsgálatot végző tárgyalótiszt rendkívüli szaktudásról számot adva, hozzájuk folyamatosan kérdéseket intézve a vádlottakat olyan helyzetbe hozta, ahol a válaszadás megtagadása nem látszott lehetőségnek.

[147] Ez utóbbi azonban nem enyhítő körülmény, és nem pusztán azért, mert az irányadó tényállás ezzel kapcsolatban nem tartalmaz ténymegállapítást, hanem azért sem, mert a mesterségesen kialakított élethelyzet valójában nagyfokú azonosságot mutatott a hasonló élethelyzetben előforduló mindennapi szituációkkal.

[148] A jogkövetkezmény meghatározása során azonban nem maradhat a vádlottak javára szóló értékelés nélkül az a tény, hogy a megbízhatósági vizsgálat alatti magatartásuk összességében nem vezetett a jogtalan előny tárgyalótiszt általi felajánlásához, annak ellenére, hogy a jogi lehetősége adott volt.

[149] A hivatali visszaélés büntette [Btk. 305. § a) pont] három évig terjedő szabadságvesztéssel, a kötelességszegés szolgálatban vétsége [Btk. 438. § (1) bekezdés] egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[150] Mindezek alapján – az enyhítő körülmények túlsúlyára és nyomatékára figyelemmel – a Kúria úgy ítélte meg, hogy a vádlottakkal szemben az általuk elkövetett cselekmény konkrét tárgyi súlyára és a személyükben rejlő társadalomra veszélyességre tekintettel büntetés kiszabása szükségtelen, ezért őket a Btk. 64. § (1) bekezdése alapján megrovásban részesítette, miként azt a vádirat benyújtásakor az ügyészség is indítványozta.

[151] Ezzel a bíróság helytelenítését fejezi ki a jogellenes cselekmény miatt, és felszólítja rendőr zászlós I. rendű és rendőr zászlós II. rendű vádlottat, hogy a jövőben tartózkodjon bűncselekmény elkövetésétől.

[152] Ekként a Kúria a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség által bejelentett másodfellebbezést elbírálva a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.52/2022/6. számú ítéletét a Be. 624. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, rendőr zászlós I. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki hivatali visszaélés büntetében [Btk. 305. § a) pont], rendőr zászlós II. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki kötelességszegés szolgálatban vétségében [Btk. 438. § (1) bekezdés], és ezért a két vádlottat egyaránt megrovásban részesítette.

V.

[153] A Kúria ítélete elleni fellebbezést a Be. 458. § (3) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2024. március 5.

Dr. Bartkó Levente s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Varga Eszter s.k. bíró

A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.52/2022/6. számú ítélete a Kúria Bhar.III.827/2023/6. számú ítéletében írt változtatással rendőr zászlós I. rendű és rendőr zászlós II. rendű vádlott tekintetében 2024. március 5. napján jogerős és végrehajtható.

Budapest, 2024. március 5.

Dr. Bartkó Levente s.k.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző